47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2535 — ԿԻՐԱԿԻ — 1912 ՄԱՅԻՍ 27 ՅՈՒՆԻՍ 9

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I EFKIAR
54 Grand' Rue de Pera, Porte 54
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒԼՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ,-ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, ԹԻՒ 54

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԶԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ԵՏ ՉԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افکار ارمنیجه یومی غزته
صاحب امتیاز اوحانس فرید
اداره‌خانهسی باب عالی جادهسنده نومرو ٥٤

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԻ.	ՎԵՑՄՍ.	ԵՌԱՄՍԳ.
Պոլսոյ համար	80 Ղրշ.	45	25 Ղրշ.
Գաւառներու համար	80 »	45	25 »
Արտասահմանի »	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրշ., մէկէ աւելի ծանուցմանց համար ժամանաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ, ԲԱՑԻ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻԷՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՏՕՆԸ

Հո՛ն են այսօր ամէնքն ալ՝ ազգին ամէնէն ազնուական զաւակները, աշխատանքի և նուիրումի բոլոր մարդիկը, Ազգին տանը առջև հանդիսաւորելու համար Ազգին տօնը։

Ժողովուրդի՛ն է այս օրը. ճամբա՛յ տուէք իրեն, գէթ օր մը՝ տարիին մէջ՝ թո՛ղ հպարտ ըլլայ ան, յիշատակովը անոնց որ իրենն համար մտածեցին, հասկցնելու համար իրեն թէ ի՛րն է ամէն ինչ, պատուիին և ապագայ, լեզու և կրօնք, կեանք ու գրականութիւն, գարուց և մտաւոր, և ամէն բան՝ նոյն հանրային ժառանգութեան անջնջելի նիշերն ունի իր վրայ։

Պատարագն ու Պաշտօնը, Սեղանն ու Հանդէսը, Երգերն ու Պարերը, իրենց ընթացիկ արժէքէն շատ աւելի բարձր նշանակութիւնով մը պիտի խօսին այսօր անոր սրտին այնպիսի ազդեցութեամբ մը, զոր ան միայն կրնայ հասկնալ։

Փրկիչի պզտիկ ժամը աշխարհամատուռ տաճարի մը չափ հոյաշէն ու չքեղ պիտի երեւայ այսօր իրեն, ու երբ, աղօթքներու կարգին, յիշուին անունները անոնց որ Սահմանադրութեան առաջին օրէնսդիրները եղան մեր մէջ, այդ փոքրիկ եկեղեցին պիտի փոխարկուի մեր պատմութեան ամէնէն նուիրական պատկերասրահին, ուր Պալեան, Օտեան ու Ռոտինեան, Աղաթոն ու Սերվիչէն, իրենց բոլոր ընկերներով ու յաջորդներովը, պիտի անցնին դասական հին մեծ դէմքերու գծին վրայ, ոգեխառնուելու՝ հաստատելու համար ժողովուրդին հետ։

Կոչումնքի սեղանին վրայ պիտի տեսնէ ան իր քրտինքովը հրաշագործուած հացին օրհնութիւնը, ու բեմը, ուսկից պիտի խօսին այսօր իրեն, իրեն համար պիտի ըլլայ այն բարձրակէտը, ուսկից արձագանգած ամէն մտածում, ւիրտէ սիրտ շարժող գաղափարի ալիքներով, պիտի արթնցնէ իր ամէնէն անուշ զգացումները։

Իսկ երգերն ու պարերը, օ՜հ, անոնք պիտի նորոգեն հին բնազդները և դեռ չմարած վերջամնացութիւնները Նաւասարդի ցնցալից ալաւօտի աշխարհամուտ հանդէսներուն, ուր Հայ տղամարդերը բոցերուն մէջէն կը դիմէին Գեղեցկութեան Դիցուհին, մինչ անդին, փողն ու տաւիղը աւելի քան աւելի կ'արծարծէին աչուէներուն ոգեւորութիւնը։

Ժողովուրդի՛ն է այս օրը. ճամբա՛յ տուէք իրեն, պէտք է անգամ մը ալ մտերմանայ ան այսօր իր յիշատակներուն ու երազներուն հետ...

❀

«Վաթսուն տարիներու ընթացքին մէջ ի՞նչ տուաւ տակաւ Սահմանադրութիւնը այս ժողովրդին»։

Ահա՛ այն հարցումը, ընդմտաւոր զժգոհանքի այն բանաձեւը, որ անգամ մըն ալ պիտի նորոգուի այսօր կարգ մը գլուխներու մէջ, երբ, իրենց կիրակնօրեայ ծուլութեան հանգիստը վրդովուի պահ մը փրկիչի հանդէսներուն խանդավառութեամբը ոգեւորուած անցորդներուն աղմուկէն՝ փողոցի փոշիներուն մէջէն։

«Ի՞նչ տուաւ Սահմանադրութիւնը...»։

Բայց պատասխանը իրենց մտան է չատ, խղճմտանքին մէջ գաւառացի այն թշուառներուն, որոնք, ապրուստի սրամշուքէն մղուած, եկած են մինչեւ իրենց դուռները, ծառայութեան լուծին առջև ծունկ ելլու համար իրենց կարիճի հասակները։

Անոնք պիտի պատասխանեն, այո՛, մտերմամտութեամբ թէ մինչեւ որ, Սահմանադրութիւնն չնորհի, ժողովուրդը տէր դարձա խօսելու և քննելու իր իրաւունքին, ինչե՞ր կ'ընէին իրեն՝ կղերն ու Իշխանը, Առաջնորդն ու Ռէսը որոնց քմահաճոյքն էր ամէն օրէնք ու պատգամ, ու քսակը՝ այն ձագարը, ուսկից, կեղծիքի և անբարոյութեան խողովակներէն անցնելով, վար կը հոսէր իրենց վաստակին արդիւնքը կաւառքի և յաւիտենական աղբակոյտերուն վրայ։

Լսելէ վերջ այդ եղկելիներուն անկեղծութեան, թող դիմեն անոնք յետոյ իրենց խղճմտանքին, ու իրենց ընտանեկան ջանդուրեանքներու զուարճախառն պատմուածքներուն, ու պիտի յիշեն թէ, տակաւին կէս դար առաջ, երբ էֆէնտիներու, ամիրաներու և արհեստապետներու կամքն էր ամէն բան տնօրինողը, ի՞նչ զզուելի անարգութեանց և միջնադարեան անկարգութեանց հանդիսարան էր ամբողջ ազգային կեանքը, երբ, գինարբուքի զզվելանքներուն կամ զբօսական հաճոյքներու կատարելագործեանց պահուն կ'արձակուէին ամէն վեհ ու որոյտ, որոնց առջև պէտք է խոնարհէր ժողովուրդը միշտ, կոյր ու կոպիտ համակերպութեամբ մը։

«Ի՞նչ ըրաւ Սահմանադրութիւնը...»։

Սահման դրաւ կղերին ընչաքաղցութեան և իշխաններուն կամահաճութեան առջև, տուաւ ժողովուրդին՝ գիտակցութիւնը իր իրաւունքներուն և զգացումը իր պարտականութիւններուն։

Ու վաթսուն տարիներու տեւողութիւնը, միջավայրի ու կեանքի այն պայմաններուն մէջ ուր էինք և ենք տակաւին, աննշա՞ն միջոց մըն է միայն՝ որպէսզի կարենանք աւելի պահանջկոտ ըլլալ անոր նկատմամբ։

❀

«Բայց ի՞նչ կրնար սպասուիլ արդէն Սահմանադրութենէ մը, որ յօրինուած չէ ազգային պէտքերու և տեղական պահանջներու հիմքին վրայ, նմանագործ.մը միայն ըլլալով ֆրանսականին»։

Ահա՛ երկրորդ առարկութիւնը, երեւութապէս աւելի լուրջը զուցէ, որ այսօր անգա՛մ մըն ալ պիտի կրկնուի քննական նրբաքննութեանց իրաւունքը իրենց անձին մենաշնորհած հոլ մը միտքերու կողմէն։

Օ՜հ, ողո՛ր ձեզի...։

Բայց ե՞րբ մշակեցիք դուք ձեր այդ «թէկ.ը» արդարացնող ապացուցական ուսումնասիրութիւն մը, որուն մէջ երեւան բերուած ըլլա ին ազգային հին ու նոր իրաւագիտութեան, տոհմային բարքի ընդունակութեանց, տեղական պահանջներու և յարմարութեանց, ցեղային ձգտումներու և կարօտութեանց բոլոր փաստերը։

Առանց այդ ամէնուն, ձեր դիտողութիւնը պիտի մնայ անիմաստ տրտունջ մը միայն, իմացական ազնուապետականութեան խուլ քրթմնջիւն մը, անզօր ու անազդեցիկ։

Եւ յետոյ, պարտականութեան ու իրաւունքի, պատասխանատուութեան և բարոյականի, ազատութեան և արդարութեան սկզբունքները, որոնց գործադրութիւնն է Սահմանադրութիւնը, ունի՞ մեր հայրենիք կամ միջավայր, և յիշելու համար միայն մէկ քանին, ինչո՞վ անհամապատասխան է տեղւոյն պէտքերուն ամերիկեան սահմանադրութիւնը, որ ծնունդն է ֆրանսականին, և կամ այս վերջինը՝ որ ծնունդն է անգլիականին։

Ո՛չ, պէտք է ընդունիլ թէ Ազգային Սահմանադրութեան ոգին ոչինչ ունի անհամաձայն մեր ազգային նկարագրին, որ ժողովրդապետական է ամէն կերպով, ինչպէս կը յայտնո ի իր ամէնէն կազմակերպեալ արտայայտութեան՝ եկեղեցւոյ կեանքին մէջ, և թէ անոնք որ կազմեցին ու տուին մեզի այդ օրէնքը, ո՞րչափ ծանօթ էին եւրոպական ձգտումներու, նոյնքան գիտակ էին նաև ազգային պէտքերու և տեղական պահանջներու։

❀

«Վէճ ու կռիւ, կուսակցութեան ու պառակտումի կիրքեր։ ասոնք չե՞ն ամէնէն պեղեցիկ արդիւնքը սահմանադրական կեանքին՝ մեր մէջ...»։

Ու յատեր դեռ կը յամառին կրկնել այս յանկերգը, իրենց թիկունքը դարձուցած անցեալի իրականութիւններուն։

Այդպիսիներուն բաւական է մատնացոյց ընել միայն ազգային ժամանակակից պատմութեան նախասահմանադրական այն շրջանները, ուր ազգային կեանքը աւելի աղմկալից տեսարաններ կը պարզէր, վարչական և յարաբերական գործառնութիւնները աւելի տիեղծ կամէութիւններու մէջ կը տարուբերուէին, երբ Պոլսոյ Պատրիարքը, ամբոխէն հալածական, փախուստ կուտար պատուհանէն, Թուրքի մը տան տանիքին վրայ, երբ Երուսաղէմ աւելի տխուր իրադարձութիւններու թատր էր դարձած, երբ Սիսն ու Աղթամարը միաբանական և վիճակային աւելի չարաւալից վերքեր ունէին, երբ, վերջապէս, կղերականութիւնը՝ իր նկատումներուն, Ամիրայութիւնը՝ իր հաշիւներուն, Իսնաֆութիւնը՝ իր շահերուն և Ջրհանկիրութիւնը իր կիրքերուն կոյր ու ռամիկ պայքարովը կը լեցնէին մթնոլորտը, երբ, վերջապէս, ամենուրեք, թանձր եւ համատարած տգիտութեան մէջ կը խորդար ժողովուրդը։ Ու այդ երջանիկ ժամանակամիջոցին տակաւին չէր ծնած Սահմանադրութիւնը...

Անկից վերջը, ստոյգ է, չդադրեցան կիրքերը և պառակտումները, և հակառակը սպասել տղայամտութիւն պիտի ըլլար անշուշտ. բայց անուրանալի է վերջապէս թէ պայքարը հետզհետէ միշտ աւելի հասկցուած ուղղութեան մը վրայ կատարուեցաւ. և, բացառութիւն նկատելով քանի մը պատահարներ, որոնք յեղափոխական կիրքերու թափին հետ անցնող երեւոյթներ միայն կրնային ըլլալ անշուշտ, պէտք է ըսել թէ մեր նոյն իսկ քաղաքային և ընկերային կուսակցութիւններն ու մանաւանդ երեսփոխանական խմբակցութիւնները եթէ ոչ նուազ յախուռն, այլ զէթ աւելի մշակուած ծրագիրներու և ուսումնասիրուած միջոցներու համեմատ սկսան մղել ազգային հարցերու կռիւը, սահմանադրական գետնի վրայ։

Հանրային գործառնութեանց մէջ անձնական քմայքները նուազեցան զգալապէս, կեդրոնին ու գաւառներուն կապակցութիւնը աւելի ամուր ու պայծառ պայմաններու վերածուեցաւ, կրթական գործը աւելի ազգային և աւելի հասկցուած հիմերու վրայ դրուեցաւ, Եկեղեցին ժողովրդական նկարագիրը աւելի պատուաբեր աստիճանի վրայ հասնուեցաւ, ու վերջապէս Ժողովուրդը, դարձած՝ հետեւակ ու ստոր տարր մը նկատուելէ, հետզհետէ աւելի լայն ըմբռնում մը ունեցաւ իր կատարելիք գերին ու ստանձնած պատասխանատուութիւններուն մասին։

Եթէ ճշմարտազանցութիւն մը յայտնելու երկիւղը չունենայինք՝ պիտի ըսէինք յօժարութեամբ թէ Սահմանադրութենէն վերջն է որ սկսաւ բուն ազգային-ժողովրդական կեանքը, վասն զի անկից վերջն է որ Ժողովուրդը սկսաւ գործնական մասնակցութիւն ունենալ իր կեանքի տնտեսութեան գործին մէջ։

❀

Ժողովուրդինն է այս օրը. ճամբա՛յ տուէք իրեն. գէթ անգամ մը՝ տարիին մէջ, իր անառիկ իրաւունքն է հպարտանալու իր ծոցէն ելած ու իրեն համար աշխատած անձնաւորներուն յիշատակովը։

Պատի՛ւ իրեն. յարգա՛նք անոնց։

ԴԻՏԱԿ

ՐԱՖՖԻԻ ԱՆՄԱՀ ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

ՄԵԼԻՔ-ՓԱՐՍԱԴԱՆԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՐԱՖՖԻ ԴԷՐԵԶՄԱՆԱՓՈՐ

ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ ԴԱՒԻԹ-ԲԷԿԻ ԴԻՒՑԱԶՆԱԿԱՆ ԿՈՒԻՆԵՐԷՆ

Վեր.—Ագուլիս, 30 ապր.

Երէկ, ապրիլ 29-ին, առաւ. ժ. 10ին, տեղիս դպրոցի դրասենեակում հրաւիրուեցաւ մի համակրելի խորհրդակցութիւնը։

Դպրոցի աւ. ուսուցիչ Պ. Յակ. Տէր-Յակոբեան չնորհակալութիւն յայտնելով ներկայ եղողներին, որ յարգել էին հրաւէրը, բաց արաւ ժողովը՝ յայտնելու խորհրդակցութեան բուն առիթը, և զեկոյց հետեւեալը. —

Ագուլիսից դէպի Տանակերտ տանող երկար ճանապարհի։ «Վանքի Սանա»ի տակի ձորամիջի աջ կողմում գտնւող մի շարք անյայտ գերեզմանների թւում գըտնւում է և մէկը, որ իր վրան կրում է այս անզարդ ու անպճոյճ մակագրութիւնը միայն, այն էլ հազիւ ընթեռնելի. — «Այս է տապան Հալիձորեցի Մելիք-Փարսադանի, որ է որդի Պապասանի»։

Այդտեղ ամփոփուած Մելիք-Փարսադանը 18րդ դարի սկիզբի ազատագրական շարժման մարտիկ հերոսներից էր, Դաւիթ Բէկի արշաւանքների գործունեայ ու խելացի զօրավարներից մէկը։ Երբ Դաւիթ Բէկ արշաւում է դէպի Ագուլիս ու ապաստանում Ս. Թովմայի վանքում, հրաւէր է կարդում Ագուլեցիներին՝ հնազանդել ու ենթարկել իրեն։ Վերջինիս հաճախայնում են սկզբում, սակայն մի քանի օրից՝ իրանց քաղաքապետ Մելիք-Մուսի յորդորանքով—երկիւղ կրելով Օսմանցիների վրէժխնդրութիւնից, կամ իրանց առեւտրական չահերի վնասելու ենթադրական պատրուակից—յարձակւում են Դաւիթ Բէկի վրայ այն ժամանակ, երբ նա դեռ պաստպարած էր Ս. Թովմայի վանքում։

Մինչ երկուստեք բորբոքող կռիւը, որ արդէն տել էր զոհեր, կարող էր աւելի մեծ աւեր ու վնաս պատճառել իւեղճ ու դժբախտ ժողովրդին և քաղաքը միանգամայն անչքացնել ու զրկել կոտորւող հարուստ բնակութիւնից—որ, ի դէպ, այն ժամանակւայ պատմագիրը հաշւում է մինչեւ 10,000 տուն,—Մելիք-Փարսադանը վանքի պարիսպների վրայից խաղաղութեան եղբայրութեան դրօշը պարզած յորդորում էր Ագուլեցիներին՝ վերջ տալ եղբայրասպան արիւնահեղութիւններին, հաշտութեամբ վերջացնել ամէն ինչ և հնազանդել Դաւիթ Բէկին, դաւաճան ձեռքի մահաբեր գնտակը իսկոյն վերջ է դնում թէ՛ խաղաղութեան քարոզին և թէ նրա կեանքին։ Բայց ուժան չի նստում այս դէպքը Ագուլեցիների վրայ։

Դաւիթ-Բէկի մարդիկ ասնուհետեւ իրենց ջղջ զինակցի՝ Մելիք-Փարսադանի մարմինը ամփոփելով «Վանքի սանա»ի տակ, վերոյիշեալ գերեզմանատունը, թողնում, հեռանում են վանքից։ Մի քանի օրից, սակայն, վերադառնալով մտիկ դիւղից և անակնկալի բերելով ո՛ր բանաց Ագուլի.ներին, քշում տանում են նմանց տարի ու ոչխարների հարիւրաւոր հօտերը և այդպիսով վրէժխնդիր լինում իրենց կրած կորուստի փոխարէն։

Այսպէս է կատարւել ահա վերոյիշեալ հերոսի եղերական վախճանը։

Դաւիթ-Բէկը և նրա արշաւախմբի անդամները, որքան յայտնի է, իրենց մահից յետոյ չեն արժանացել ոչ միայն մեծ պատուների, այլ և այն անչուք ու անզարդ դամբարանի գոնէ, որպէսզի երջանիկ բացառութեամբ՝ վայելում է միայն յիշեալ Մելիք-Փարսադանը և որի յաւիտենական հանգստի վայրն ևս այնքան էլ նախանձելի վիճակում չի գտնւում ներկայումս։ Մինչեւ իսկ նրա տապանաքարն էլ աւելի ուշ ժամանակի գործ է, հաւանօրէն. որովհետեւ վրան մակագրւած 1724 թւականը չի համապատասխանում նրա սպանութեան իսկական տարեթւին, որ պիտի լինի 1727ին։

Մելիք Փարսադանի գերեզմանը այնուհետեւ փլւածքների տակ թաղւած, կորած ու անյայտ է եղել մինչեւ անցեալ դարու 70ական թւականները։ Նրա առաջին յայտնագործողի պատիւը պատկանում է անմահ վիպասան Ռաֆֆիին։ Սա Ագուլիսում ուսուցիչ եղած ժամանակ, երբ ձեռնարկում է գրելու իր «Դաւիթ Բէկ»ը։ Ի թիւս այլ հետախուզութիւնների և ուսումնասիրութիւնների, տեղեկանալով թէ ժամանորակա՛ն որտեղ է լինելու, փորել—փորփրել է տալիս տեղը ու պեղելով բաց անում Մելիք Փարսադանի դամբարանը, որ ծածկւած է եղել սարից թափւած փլւածքների ու նրանց չեղջացած կոյտերի տակ։

Ռաֆֆիի խնամոտ հոգածութեամբ բացուած դամբարանը այսօր ևս հնթակայ է տարերային ուժերի մշտափոխ ազդեցութեան ու աւերմունքին և, հաւանօրէն, շատ չուտով նոյն կորած, անյայտ վիճակին կը դատապարտւի, ծածկելով սարից անընդհատ թափւող փլւածքների տակ, ինչպէս եղել է անցեալ դարում, եթէ մի այլ, նոր խնամոտ ձեռք ևս յանձն չառնէ յիշատակի արժանի հերոսի նշխարներն ու ածիւնը ազատել կորստից։ Պէտք է հանել նրանց փրանց յաւիտենական հանգստի հին անյարմար վայրից և տեղափոխել ու ամփոփել մի նոր, աւելի յարմար, ապահով ու վայելուչ տեղ, որպիսին ներկայանում է մատակայ Ս. Թովմայի վանքը, որի պարիսպների վրան է որ գտնել է նա իր եղերական վախճանը. կանգնացնել վրան իմ պատշաճ մահարձան և ձօնել այդ «Դաւիթ Բէկ»ի հայրենասէր արշաւախումբի յիշատակին։

Այսպիսով, յիրաւի, մենք արժանի յարգանքը մատուցած կը լինենք անմոռանալի ազատասէր ու խաղաղասէր հոգուն, մարտիկ հերոսին և նրա վիճակակից անդուգական ընկերակիցներին։

Ժողովին առաջարկ եղաւ նաև Մելիք-Փարսադանի չիրմի փոխադրութեան ու մահարձանի գործը բնաւ չզատել միմեանցից, որովհետեւ գրանցից մէկն առանց միւսի կը կորցնէ իր վեհութիւնն ու նշանակութիւնը։ Նպատակին հասնելու համար ցանկալի է համարում հրատարակութեան տալ նաև մի զրքոյկ վերոյիշեալ դէպքերի ու Ագուլիսի պատմութեան այդ նշանակալից ժամանակի լուսաբանութեան ու մանրամասնութեան նուիրուած և գրքոյկի դուռ արդիւնքն ևս յատկացնել Դաւիթ-բէկեան» ժահարձանի փոնդի օգտին։

Զեկուցուած առաջարկները մեծ և սիրալիր համակրութիւն գտան ժողովականների մէջ։ Մի կողմից մօտալուտ կորստեան վտանգը, միւս կողմից յանցապարտ նախնիները ոտիրը սրբելու փափագը յարգելի ժողովականների մէջ առաջացրեց գործի դիմելու ցանկութիւն։ Ուստի բացարձակ ձայնատուութեամբ ժողովը ընտրեց Պ. Պ. Ուսնտիս Ա. Ներսիսեանին, Յակոբ Տէր-Յակոբեանին, Մահտ. Յովհաննէս Փանեանին, Գրիգոր Ղազարեանին և Իւան Արասխանեանին որպէս անդամներ հինգ հոգուց բաղկացած մի յանձնաժողովի և յանձնարարեց ու լիազօրեց այդ մարմնին անմիջապէս դիմելու Նորին Վեհափառութեան Տ. Տ. Գէորգ Ե. Կաթողիկոսին և խնդրել Նրա Բարձր հաճութիւնը՝ թոյլատրելու Մելիք-Փարսադանի ճիւնը փոխադրել Ս. Թովմասի վանքը, ամփոփել այնտեղ յարմար տեղում և վրան կանգնացնել պատշաճ մահարձան—նուիրուած Մելիք Փարսադանին և Դաւիթ Բէկի ազատասէր խմբին։

Այս մասին ժողովից անմիջապէս յետոյ կազմւեց համախօսական արձանագրութիւն՝ ստորագրութիւններով։

Այսօր Մելիք Փարսադանի ճիւնի փոխադրութեան համար ընտրուած յանձնաժողովը իսկոյն կատարել է իր առաջին պարտականութիւնը,—խնդրագրով դիմել Նորին Վեհափառութիւն Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին թոյլատրելու ինչ որ հասարակութեան փափաքն է։

Հենց որ կը ստացուի Վեհափառ Հայրապետի բարեհաճ թոյլտուութիւնը, և անկասկած է որ կը յարգուի հաստատակութեան միահամուռ ցանկութիւնը, յանձնաժողովը ձեռնարկելու է փառահեղ հանդիսաւորութեամբ չիրիմի տեղափոխութեան և մահարձանի օգտին կազմուելիք փոնդի հանգանակութեան գործին։

ԿԵՍԱՐ

ԴԷՄՔԵՐ 1850Ի ՍԵՐՈՒՆԴԷՆ

ՏԱՐԲ. ՍԼԻՊՎԻՉԷՆ ԵՒ ՓՈՐԹԱԳԻՏԱԼ ՓԱՌՔԸ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»ի ԹԱՓԱՌՈՒՄԸ ԵՐԵՍՈՒՆՀՐԻՆՈՎ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ

Ցեղային առաքինութիւններու կենդանի արձանացում մըն էր, դեռ գերեզման իսկ չդրուած, ծեր Սէրվիչէնը որ մեր արդի պատմութիւնը կը մարմնացնէր անդիւտատակ ժամանակներէ ի վեր։

—«Անդիւտա՛կ ժամանակներէ ի վեր»։ Օ՜հ, բոնազբօսիկ բացատրութիւնը, պիտի գոչեն ամէնքն ալ որ գիտեն թէ թէ Սէրվիչէնի գործունէութիւնը դեռ կէս դար առաջ միայն երեւան եկաւ։ Եւ սակայն անկրպեաք որ ժամանակը կը բաժնէ ժամանակէն, դարերու թուո՞վը սահմանենք։ Անկրպեաք՝ փոփոխութիւններու մեծութեամբը կամ պտտիկութեամբը չէ՞ որ կը չափուի։

Անդիւտատակ ժամանակ մը, առասպելական թուական մը չե՞ր եւ ի՞ր մեզի այդ 1850էն սկսեալ տարիները ուր Թուրքիոյ պետական անձնաւորութիւնները ունկնդիր կը մնային Սէրվիչէնի երբ, և ասոնք ալ իրենց սրտովն ու խելքովը կը յայտնէին մեղմացնել բարբարիկ ձեռքերէն հայ ժողովուրդին գլխուն իջնող հարուածներուն սաստկութիւնը։ Հայուն դէմ բարբարոսին վայրագութիւնը չափաւորելը արդէն ազգին մեծ բարիք մը ընել չէ՞ր այն տեսները։ — Եւ թերեւս քիչ մըն ալ ամէն ատեն։

Հայուն — եթէ կ'ուզէք ընենք «անդի հնումն» քաղաքագիտական իմաստութեան ատիճանացոյցը հաստատուած էր իր վրայ տիրող ցեղը ժամանակին հաստատ գործածել գիտնալու ընդունակութիւնը։ Ղէզեան ամիրաներու, Ղազոս Պատրիարքներու և Սէրվիչէններու դիրաղանց նախատիպը հաստատուի թերեւս մեր պատմութեան այն Սահակ հայրապետը որ իր մահէն եռեան ալ իսլամներու հետ «քաղաքագիտորէն» վարուելու գաղտնիքին տիրացած էր։ Արտլմեկ կը կոչուէր, եթէ չեմ սխալիր, այն զօրավարը որ Հայաստանի արարական արշաւանքներուն ատեն «նշանաւոր» կը համդիսանար։ գիտենք թէ այդպիսի պարագաներու մէջ «նշանաւոր» ածականը ինչ իմաստ ունի, ծայրայեղ վայրագութեան տիտղոսն է։ Հայ Հայրապետը սակայն թոյլ թէ իր իմաստութեան ու սրբութեան համբաւովը հմայած էր ատենին մեծ — բարբարոսը, ինչ որ կրնայ հենթադրել տալ թէ զուցէ պարզ առասպել մը չէլլայ Որիէոսին գանձները կակուղացած ըլլալու ատենը։ Աբդլմսեհի հասնելէն առաջ կը վախճանի Սուրբ Սահակ, բայց զինքը չիրիմը հանդիսեցնելու համար ժողովուրդը կը սպասէ արաքացի պետին։ Աբդլմսեհ կուգայ, և ժամելով վախճանելին ունեցեալը երկիւղածութեամբ կ'ողջունէ մեծանուն ծերունին որ կարծես «աթոռին մէջ կը քնանար»։ Եւ ահա շարժում մը. մեռելին ամբը ինքներին կը բացուի, մէջը թուղթ մը։ Երկիւղած պատկառանքով, հաւանօրէն սարսափահար, ժամեմտանքը կը ժառնայ դաղաղ-տիտոնին, կ'առնէ թուղթը և կը կարդայ։ Հայրապետը անոր խնամքին (՝՝՝) կը յանձնէր իր հայ ժողովուրդը։

— Փափաքդ կատարուի, ո՛վ սուրբ մարդ, կը գոչէ Աբդլմսեհ։

Պատմութիւնը որ ջարդուողներու թիւը բազմապատկութեամբ գոնէ կ'արձանագրէ, չէր կրնար մեզի հաղորդել թէ մտատուրապէս ո՛րքան հայ իրենց կեանքը պարտական մնային Հայրապետին անդրշիրմեան քաղաքագիտութեան, բայց կրնանք ենթադրել թէ թիւը խոշորկեկ բան մը ըլլալու է։

Ցեսոյ շատ բացուեցաւ այդ ափը, բայց մէջի աղերսագիրը ոսկիով լեցուն։ Հայուն ոսկիովը ափին նայելով բռնակալութեան թուրք փաշաները անոր համեմատ վարուեցան ազգին հետ։ Օր մը սակայն յեղաշրջում մը կատարուեցաւ, երբ Հայաստանի աւանդական խորհրդակ ամիրային տեղը անցաւ Պոլսեցի էֆէնտին, յեղաշրջում մը որ հղօրապէս ներգործեց Հայուն և Թուրքին յարաբերութիւններուն փոփոխութեան վրայ։

— Ձեր և ամիրաներուն միջև տարբերութիւնը, կը պոռար օր մը Ազգային Ժողովին մէջ Ստեփան Փափազեան՝ Նուրեանի երեսին. փաշաները ամիրաներո՛ւն ափը կը նայէին, դուք փաշա՛ներո՛ւն ափը կը նայիք։

Ցեղաշրջումը սակայն մէկ օրէն միւսը չէր կրնար առաջ գալ, այլ աստիճանական փոխանցումներէ յետոյ։ Փաշաները Հայու միայն ափը չէր որ կը նայէին, այլ բերանն ալ, ափը պարպուելէն յետոյ չարունակեցին գոնէ անոր բերանը չկորսնցնել, մինչեւ որ էֆէնտին փաշային ափին հետ անոր բերանն ալ ռանձնաւոր եղաւ։ Թերեւս չենք սխալիր այդ փոխանցումը թուագրելով Սերվիչէնէն, որ առանց զրաւի միջնորդութեան՝ թուրք փաշային վրայ ազդեցիկ հայը եղաւ Բիժշկական հմտութեանը միացնելով քաղաքագիտական տաղանդը, Սէրվիչէն կը գրաւէր սէրն ու յարգանքը օսմանեան նախարարներուն որոնք Ալի, Ֆուատ կը կոչուէին, ու անոնց միջոցաւ օգտակար կ'ըլլար իր ազգին։ Ընդարձակ կենսագրութիւն մը միայն պիտի կրնար ցուցադրել հայ ժողովրդին աչքերուն առջև այդ հոյակապ անձնաւորութեան և իրեն ժամանակակից ուրիշ գեղեցիկ հոգիներու, լայն մտքերու իսկութիւնը։ Այս թափառած կեանքին մէջ է որ հնարաւոր պիտի ըլլայ Սերվիչէնը; Ռուսիոնը, Օտեանը, Պալեանները, Տատեանները (հիները), ամէնքն ալ իրենց մտքին ոյժովը իսկաժները հպատակեցնող, պատկերացնել իրենց իսկական մեծութեամբը։ Բայց նկարիչ մը երբեմն քանի մը բարակ դիմագիծ նետելով աչքի առջեւ, ամբողջ դէմք մը զուսցնել կրնայ տալ։ Սերվիչէնի կեանքի պատմութիւններուն հազարէն մէկը թերեւս ուրուագծէ անոր ըմբռնումը ազատասիրութեան և ազգասիրութեան մասին։

* * *

Ռուսևութիւրք պատերազմին սկզբնաւորութեանն էր, թուրք գինուորները մտնելով Վանի Ալիւր գեղի Արարատեան նախակիթարանը, քանի մը մուսակ թեւերուն տակ առած կ'ուզեն մէկնիլ, բայց հղոր ընդդիմադրութեան մը կը հանդիպին վարժապետի կողմէն, տեղացի մը, Զաքարի Համբարձումեան, որ իր նախնական կրթութիւնը Պոլիս առած, իրաւունքի և պարտքի գաղափարը կ'ուզէր ազատագնել գինուորին դէմ։ Խեղճերը չեն կրնար ըմբռնել թէ ինչ կը պահանջէ վարժապետը իրենցմէ, և վերջապէս, իր պատասխան, փոխանակ սուրբ վարժապետի փորը միելու, մարգարիտաբար կը բաւականանան իրենց հինգ մատներուն զբօսական չրջագայութիւն մը կատարել տալով վարժապետին ծոծրակին չուրջ։ Օ՜հ ոճի՛ր։ Եւ ահա բարկամայի բոցերի մը պայթիւնը «Մանզումէ»ի մէջ։ Ի՛բաձիզը Մկրտիչ Փարթուպլեանն էր, յետոյ

ԳԻՆԻ ԱՌՈՒՆԻ ԱՆՈՒՇ ԱՌՈՒՆ ԵՒ ԱՌՈՒՆ ԵՒ ԱՌՈՒՆ

ԱՂՎԱՎԱՍԱՆԻ ՈՒՆԵՑԱԿԱՆ ՊԱՐԱՍԱ

ՀԱՐՑԱԿԱՑՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Ինչպես հայտնի է, Ադրբեջանական ԽՍՀ-ի Ալիաբադի շրջանի Ղարաբուրնա գյուղի մոտ գտնվող հնագիտական հուշարձանի տարածքում հնագիտական պեղումներ են իրականացվել Ադրբեջանական ԳԱԱ Հնագիտության ինստիտուտի Ալիաբադի հնագիտական արշավախմբի կողմից։ Պեղումների ղեկավարն է պատմական գիտությունների թեկնածու Ֆ. Ալիևը։ Հուշարձանը գտնվում է գյուղի հարավային մասում գտնվող բլրի վրա։ Բլրի բարձրությունը հասնում է 15 մետրի։ Բլրի գագաթին գտնվում է 9 մետր տրամագծով գլանաձև աշտարակ։ Աշտարակի պատերի հաստությունը հասնում է 3 մետրի։ Աշտարակի ներսում հայտնաբերվել է 6 մ խորությամբ ջրհոր։ Ջրհորի հատակին գտնվել է մի մեծ սալ, որի տակ հայտնաբերվել է մի գրություն։ Գրությունը գրված է հայերեն։ Գրությունը գրված է 6 տողով։ Գրությունը գրված է հայերեն։ Գրությունը գրված է հայերեն։ Գրությունը գրված է հայերեն

∴ Յունիս 5 Յուլով ալ կը հեռագրուի Պուլգարիոյ «Թանգ.». — Այս առաւու ժամը 10 ու կէսին, Երեսփ. Ժողովը բացուեցաւ 250 կառավարական երեսփոխաններ և 100ի չափ ընդդիմադիրներ սրահ կը գտնուէին։ Այն պահուն երբ նախագահը մտաւ, աղմուկը բարձրացաւ նորէն։ Ընդդիմադիրները ոտքի վրայ, կը պոռան կը կանչեն։ Հինգ վայրկեան վերջ նախագահը պարտաւորուեցաւ դադրեցնել նիստը նորէն, մինչ երեսփոխանները զինքը կը նախատէին։ Ժամը 11ին, հարիւրի չափ ոստիկաններ եկան նորէն նրանց քշելու գրաւել, և քիչ յետոյ ներս մտան և շրջապատեցին ընդդիմադիր երեսփոխաններու նստարանները։ Ընդդիմադիրներուն ամէնէն պզտիկ նախատինքները սա բառերն էին «թշուառականներ, թափառականներ, մատնիչներ»։ Մեծամասնութիւնը դուրս ելաւ սրահէն։ Երէկի տեսարանները պարզուեցան նորէն։ Ոստիկանները քառորդ ժամուան մէջ 20 ընդդիմադիր դուրս հանեցին։ Ժամը 11ը քառորդ անցած ոստիկանները մեկնեցան սրահէն վտարած ըլլալէ վերջ 34 երեսփոխան։ Ժամը 11ը 20 անցած կոմս Թիցա նախագահի աթոռը եկաւ։ Մնացեալ ընդդիմադիրները նորէն սուլեցին և երկուուան պէս դուրս ելան։ Մեծամասնութիւնը ծափահարեց նախագահը և Ժողովը զբաղեցաւ իր օրակարգով։

ՊՈՒԼԳԱՐԻՈՅ ՁԱՐԸ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Պերլինէն կը հեռագրուի թէ Յունիս 7ին Պուլկար արքայական ամբոլը ընկերակցութեամբ զահաժառանգ իշխան Պորիսի և իշխան Ֆիրիլլոսի, ժամը 12ուկէսին Վիլհէլմ Կայսեր կողմէ ընդունուեցաւ Վիլհարքի կայսրանին մէջ։ Կայսրն ու արքայական ամբոլը ներկայ եղան Կրիւնվալտի արշաւներուն Ֆրանսական Թերթ մը գրած էր թէ, կ'ըսէ Պերլինէն հեռագիր մը, Ֆէրտինանտ Թագաւոր Վիեննայի ու Պերլինի մէջ փորձեց Մէջին Եւրոպայի այս երկու տէրութեանց կարծիքը չշաշիել թէ ի՞նչ կը մտածեն Մակեդոնիան Պուլկարիոյ և Սերպիոյ միջև բաժնելու մասին. քանի որ այս մասին գաղտնի դաշնագիր մը կայ այս երկու երկիրներուն միջև։ Այս լուրը բացարձակապէս սուտ է։ Պուլկարիոյ Թագաւորին այս առաջին այցելութիւնը Պերլին ցոյց կուտայ միայն թէ բարւոք յարաբերութիւններ գոյութիւն ունին Գերմանիոյ և Պուլկարիոյ միջև, ու բնաւ չի նշանակեր թէ պիտի փոխուի Գերմանիոյ ընթացքը հանդէպ Բ. Դրան։

*** Վիլհէլմ կայսրը «Սեւ Արծիւ» պատուանշանը տուաւ Ֆէրտինանտ Թագաւորին։ «Լուիզ» պատուանշանը Էլէնօր Թագուհիին։ Մ. կէսօթ ալ «Կարմիր Արծիւ» պատուանշանը ստացաւ։ Իրիկունը մեծ հացկերոյթ մը տեղի ունեցաւ։ Գերման կայսրը Էլէնօր Թագուհիին տուած էր թեւը, մինչ Ֆէրտինանտ զահաժառանգ Գերման իշխանուհիին։

*** Սոֆիայէն կը հեռագրուի յունիս 7 թուով. — «Միր» խօսելով պուլկար վհատութեանէն Պերլին այցելութեանվրայ, իսկեր կը հանէ Գերմանիոյ մեծ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մատուցման դասակարգին վրայ, մանաւանդ մանկավարժական տեսակէտով, և կ'ըսէ թէ Պուլկարիա այս տեսակէտով երախտապարտ է Գերմանիոյ։

ՎԱՌՕԴԱՐԱՆԻ ՄԸ ՊԱՅԹՈՒՄԸ

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

Վիեննայէն հետեւեալը կը հեռագրուի յունիս 7 թուով.— Վոլէատորֆի վառօդարանը պայթեցաւ 200 թօնօ վառօդով, 30 մեռեալ և 100 վիրաւոր կայ։ Ցնցումը ըզգացուեցաւ Վիեննայի մէջ։ Պայթումը մեծ խուճապ առաջ բերաւ Պատէն, ուր շատ մը տուներ ու շէնքեր վնասուեցան։ Նոյն իսկ Վիեննայի Խորհրդարանին դուռները ճարճատեցին և ամբողջ Խորհրդարանը մրուրով ծածկուեցաւ։ Ազատին պատահած վայրէն 50 քիլոմէտր հեռու, Ֆիշասէնտի մէջ երկու ինքնաշարժ կառքեր պայթումին հետեւանքը յառաջ եկած ցնցումէն թաւալեցան և իրենց տակ հղմեցին մէջերին գտնուող ճամբորդները։ Շեմանն հէնիլի մօտ ռազմարձ կատարող Պօռնական զօրավարը իր հարիւրապետին բազուկը թռաւ։ Ուշեան գունդին ձիերը խրտչեցան ու վար նետեցին հեծեալները։

ԴԱՐԱՏԱՂ. ԸՆԴՀ. ՆԵՐՈՒՄ ԿԸ ՀՐԱՁԱԿԷ

Զէթինեէէն կը հեռագրուի թէ կառավարութիւնը բանակցութեան սկսեր է Պելկրատ փախած ազգայնականներուն հետ, հարթելու համար անոնց և կառավարութեան միջև գոյութիւն ունեցող վէճը։ Ինչպէս յայտնի է, խումբ մը ազգայնականներ դատի քաշուեցան իր դաւադիր, ոմանք փախան և ոմանք դատապարտուեցան, ու ասիկա ծանր խնդիր մը եղաւ Սեւ Լեռան համար։ Երբ հաճայնութիւն գոյանայ, նիքիտա Թագաւոր ընդհանուր ներում պիտի հռչակէ 1907ի պօղպի դէպքին և 1908ի դաւադրական գործին իր մեղակից դատապարտեալ Սեւ Լեռնցիներուն համար։ Այն ատեն պիտի կրնան երկիր դառնալ Սերպիա և Թուրքիա գտնուող փախստականները ու ազատ պիտի արձակուին քաղաքական բանտարկեալները։ Այս օրերս կ'սպասուի համաձայնութիւն գոյանալուն։ Նիքիտա Թագաւոր Յունիս 6ին մեկնեցաւ դէպ ի Վիեննա։ «Կէս» կայսերական զբօսանուով վնաց Թրէնթէ ու անկէ ալ կառախուժով Վիեննա։

ԶԱՐՆ ՈՒ ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Բէրլինպուրկէն կը հեռագրուի Յունիս 7ին թէ զրոյց կայ որ Զարն ու Ձորձ Թագաւորը պիտի տեսակցին Շերի մէջ։

ՕՍՄ. ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

ՊԵՏՐՈՍ ԷՖ. ՀԱԼԱՃԵԱՆ ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԵՒ Ա. ՎՌԱՄԵԱՆ Կ'ԵՐԴՆՈՒ

Օսմ. Երեսփ. Ժողովը երէկ նիստ գումարեց կէսօրէ վերջ ժամը 1.15ին, նախագահութեամբ Բ. դեր-Նախագահ Պետրոս էֆ. Հալաճեանի։

Նախորդ նիստին ատենագրութիւնը վաւերացուեցաւ առանց փոփոխութեան։

Նախագահը չորս նոր երեսփոխաններու երդման արարողութիւնը կատարեց։ Անոնք էին Ա. Վռամեան (Վան), Տօքթ. Նազըմ (Սղերգ), Խալիլ (Պուրտուր) և Հայատար (Սարուխան), պէտերը։ Հետաքրքրական երեւոյթ մը պարզուեցաւ այն պահուն երբ հայ նախագահը՝ Պետրոս էֆ. Հալաճեան՝ երդուընցնել կուտար Վանի հայ երեսփոխանը՝ Ա. էֆ. Վռամեանը, որ իր հ-ստատուն քայլերով ելաւ բեմին վրայ և հանդիսաւորապէս արտասանեց.

— Վա՛ղահի։

Առաջին անգամն է որ չորս տարիէ ի վեր, հայ նախագահ մը կը բազմի օսմ. Երեսփ. Ժողովի Նախագահական աթոռին վրայ և հայ երեսփոխան մը, ընտրուած գրեթէ մեծամասնութեամբ հայ Բ. Կարգի ընտրողներէն, կ'երդնու և պաշտօնի կը ձեռնարկէ։

Յետոյ կարդացուեցաւ Բարիզի մէջ իրաւաբանական ուսանող Հաչիմ պէյի մէկ նամակը — ընտրուած երեսփոխան Համայի — որ յայտնելով թէ՝ իր ուսանողական շրջանը աւարտելու համար մէկ երկու ամիսի պէտք ունի, կը խնդրէր որ, մինչև քննութիւններուն աւարտումը՝ արձակուրդ տրուի իրեն։ Ժողովը հաւանեցաւ։

Կարդացուեցան երկու հեռագիրներ՝ մէկը Թիրանէն և միւսը՝ Տրաճէն (Ալպանիա) որով նոյն քաղաքներու բնակչութեանց կողմէ միջոցին ու թաղապետական նախագահները, իրենց հաւատարմութիւնը կը յայտնէին օսմ. գահուն հանդէպ։ Ժողովը իր գոհունակութիւնը յայտնեց։

Պէրութի երեսփոխան Մէսպահ էֆ. Թագրիրով մը կ'առաջարկէր Ժողովին, հրաւիրել ներքին գործերու նախարարը, որպէս զի պատասխանէ թէ՝ ի՞նչ միջոցներ ձեռք առնուած են հրդեհներու հաճախականին առաջքը առնելու համար, թէ հրշէջ գործիներու պակասը լրացուա՞ծ է։ Մէսպահ էֆ. կ'առաջարկէր այս առթիւ որ ընկերութիւններու միջոցաւ և ժամանակաւոր դրութեամբ տուներ չինուին, պայմանաւ որ անոնք քարէն ըլլան։

Նախ.— Ժողովը եթէ կ'ընդունի այս թագրիրը, նախագահութիւնը կը տեսնուի ներքին գործերու նախարարին հետ, որպէս զի որոշուի թէ՝ ո՞ր օր կրնայ Խորհրդական ալ և պատասխանել այս հարցումին։

Զօհրապ.— Նախ և առաջ շնորհակալութիւն կը յայտնեմ Պէյրութի երեսփոխանին, որ հակառակ հեռաւոր գաւառի մը ներկայացուցիչը ըլլալուն, կը հետաքրքրուի Պոլիսով ու կ'ուզէ դարման մը տալով անոր ցաւերէն մէկուն։ Զօհրապ, յետոյ ըսաւ թէ՝ արդէն իրենք՝ Պոլսոյ երեսփոխանները, այդ կենսական խնդիրով զբաղած և հրդեհներու առաջքը առնելու, հրշէջ գործիներու պակասը լրացնելու և հրկիզուած վայրերու չէնքերը վերաշէնելու համար օրինագիծ մը պատրաստած են, զոր քիչ յետոյ Ժողովին պիտի ներկայացնեն։ Զօհրապ, յոյս յայտնեց որ ներկայ երեսփոխանները անմիջապէս պիտի ընդունին այդ օրինագիծը քանի որ մայրաքաղաքը միայն Պոլսոյ երեսփոխաններունը չէ, այլ բոլոր Օսմ. Երեսփ. Ժողովինը։

Պէյրութի երեսփոխանը, այն որ քիչ առաջ հարցման թագրիր մը ներկայացուցած էր, Զօհրապին այս խօսքերէն յետոյ, յայտարարեց թէ՝ ետ կ'առնէ ալ իր թագրիրը քանի որ իր ըսածները կը զբաղնուին, Պոլսոյ երեսփոխաններուն կողմէ ներկայացուելիք օրինագիծին մէջ։

Դիարբէքիրի երեսփոխան Խալիլ Մահիր էֆ. օրինագիծ մը ներկայացուցած էր, կենսանիներու գողութեան առաջքը առնելու համար։ Դիրկուեցաւ օրինագիծերու յանձնաժողովին։

Նոյնպէս օրինագիծերու յանձնաժողովին գնաց Բեօթահեայի երեսփոխաններուն մէկ թագրիրը, որով կ'առաջարկէին Սէմավի (Բեօթահեայի ծառերը) հրկիզեալներուն համար ևս գործադրել Տարբեհայի հրկիզեալներուն առթիւ պատրաստուած օրինագիծը։

Իզմիթի երեսփոխան Խամ ծամպոլաթ պէյ ակէ առաջ օրինագիծ մը ներկայացուցած էր, որով կ'առաջարկէր որ ակէ վերջ արգիլուի երեսփոխաններուն մենաշնորհներ առնել ու կառավարական պաշտօններ հեռաւնդեալ։ Օրինագիծերու յանձնաժողովը քննելէ յետոյ վերադարձուցած էր Ժողովին՝ առաջարկելով որ Սահմ. վերաքննիչ յանձնաժողովին ալ զրկուի անգամ մը։ Ժողովը համամիտ գտնուեցաւ։

Գումարմանց օրէնքի բարեփոխեալ յօդուածին երկրորդ ընթերցումը կատարելէ առաջ խօսք առաւ, կառավարութեան կողմէ կրթ. նախարար Էմրուլլահ էֆ. և առաջարկեց որ այդ խնդիրը ուրիշ օրուան մը յետաձգուի։

Վարդգէս դիտել տուաւ որ եթէ կառավարութիւնը անպայման յետաձգէ աւելի խելօք բան մը ըրած կ'ըլլայ։

Յետոյ Ժողովը անցաւ իր օրակարգին և յաջորդաբար քուէարկեց Եվգաֆի պիւտճէին այլեւայլ գլուխները։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱԼՊԱՆՈՅ ՄԷՋ ՄԻԹԻՆԿ

Թիրանէն Յունիս 7 թուով կը հեռագրուի.— Այսօր Ազատութեան բլուրին վրայ մեծ միթինկ մը եղի ունեցաւ ի ներկայութեան աւելի քան 5000 հոգիի։ Ընդունուեցաւ բանաձև մը որով հաւատարմութիւն և անձնուիրութիւն կը յայտնուէր խալիֆայութեան և Օսմ. կառավարութեան և կը պարսաւուէր Իսմայիլ Քէմալի և Հասանի պէս ժամանիչներու ոճրագործ արարքները։

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՕՍՄ. ԴԵՍՊԱՆԸ.—Վիեննայէն Յունիս 7 թուով հետեւեալը կը հեռագրուի.— Օսմ. Դեսպանին առաջին պաշտօնական ընդունելութիւնը տեղի ունեցաւ այս իրիկուն սովորական հանդիսաւորութեամբ։ Հրետազօրաց գունդ մը պատիւներ կ'ընծայէր։ Թիկնապահ Ֆէէրօվից, ներկայացուց Մավրօեէնի պէյի արքունիքին անդամները, նախարարները և բարձրաստիճան պաշտօնատարներն ու սպաներ։ Աւելի քան 800 հոգի մասնակցեցան այս ընդունելութեան։

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԱՍԼՄ ՊԷԳ դիւանագիտական մարմնոյն ի պատիւ հացկերոյթներու չարք մը պիտի տան հետզհետէ։

ԳԵՐՄԱՆ դեսպանատունը մէկ քանի օրէն կը փոխադրուի Թէքիրպա։

ՎԱՆԱՑ քննիչ Ալի Սէյտի պէյ լրացնելով իր գործը Պոլիս հասած է։ Թիչելը ներքին գործոց նախարարութեան կողմէ մասնաւոր պաշտօնով Վան զրկուած էր։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ գեղարուեստից վարժարանը փլչելու վտանգ սպառնալուն համար, տեղւոյն Վերաշինութեան ծրագիր մը ներկայացուց։ Տախք կ'ենթադրուի 12000 ոսկի։ Այս գաղրոցը Հիճրեթի 1289ին կառուցուած էր հանդուցեալ Միտհաթ փաշայի կողմէ և անոր անունը կը կրէր։

ԳԵՐՄԱՑ ՆԱԽՈՐԴ դեսպան Մ. Մարշալ իր փիւտանները պիտի գրէ, կ'ըսէ «Բրօտոս»։

ԱՔՍՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ.— Հոդոսէն իմացիր զրկուած աքսորականներէն Զիւլֆիքլի Իսմայիլ, բժիշկ հաղարապետ ձէմալ, պինուորական իսմամ Հաճի Մուսթաֆա և Նաւային հարիւրապետ Իսմայիլ Հազգը Իզմիրէն դէպ ի Կ. Պոլիս ճամբայ հանուած են ոստիկանի մը ընկերակցութեամբ։

ՄԱՀ ՀԻՒՍԷՅԻՆ ՀԻՒՍՆԻ Էֆ.Ի.— Նախկին Շէյխ-իւլ-Իսլամ Հիւսէյին Հիւսնի էֆ. առջի գիշեր մեռաւ։ Յուղարկաւորութիւնը վաղը կատարուելով մարմինը պիտի ամփոփուի ձէրրահ Փաշայի գերեզմանատան մէջ՝ իր հօրը քով։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍ. — Անգլիոյ վարչապետին և Լորտ Քիչնէրի միջև Մալթա կատարուած խորհրդակցութեանց ատեն կարգ մը բարենորոգումներ որոշուեր են Եգիպտոսի համար։ Խափը, վարչապետ Մէհէմէտ Սայիտ փաշայի հետ, յառաջիկայ ամսուն Լոնտոն պիտի երթայ։ Այդ առթիւ Խափին կարծիքը պիտի հարցուի։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՑԻՆ համար կ'ըսուի թէ այս տարի հարիւրին 9 շահաբաժին պիտի տայ։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ընտրութեան 11րդ տարեդարձին առթիւ, առջի օր, Խառն Ժողովը այցելեց Ն. Սրբազնութեան և շնորհաւորեց զայն։ Այցելութիւն նաև բազմաթիւ եկեղեցականներ և աշխարհականներ։

ՕԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ.— Երէկ առաւ բերա Պազար Ալանի առջեւ յանկարծամահ եղաւ Վիտօ անուն անձ մը։

ԿՐԵՏԷԻ ՄԷՋ.— «Խթիզպալ» թերթը որ Հանեա կը հրատարակուի, կը ծանուցնէ թէ կրէտական կառավարութիւնը պաշտօնակն ըրած է մէկ քանի իսլամ պաշտօնատարներ, ի մէջ այլոց, Հանեայի կառավարիչը, Նայիպզատէ Ալի էֆէնտին, և ուրիշներ սերժած ըլլալնուն համար երդուընալ յանուն Յունաստանի թագաւորին։ Կղզիին պաշտպան տէրութիւնները հաղորդած են Յունաստանի կառավարութեան՝ ծանուցագիր մը յայտարարելով թէ այս ձեռնարկը հակառակ ըլլալով «սթաթուքօ»ին և ի լսմ պաշտօնատարներու մասին ընդունուած իրաւանց, պէտք է յարգուին տէրութեանց որոշումները։ Յունաստանի թագաւորին անունով երդումընալը անտեղի է։ Կրետէի Վէնեցիկոսի կուսակիցները առանց նախագահի մնացած ըլլալով, իրը նախագահ պիտի անուանուի Մ. Քունտուրաս և պիտի ընդունի յեղափոխական կառավարութիւնը։ Անմիջապէս որ Սուտայի անգլ. նաւերուս մէջ ձերբակալուած կրէտացի երեսփոխաններու խնդիրը կարգադրուի, Քունտուրաս կուսակցութիւնը պիտի ձեռնարկէ նոր ընտրութեանց որուն պիտի մասնակցին նաև իսլամները։ Կղզեան կուսակիցներուն պետը Միչելիտաքի կը յայտարարէ պաշտօնապէս թէ պիտի չարունակէ հետապնդել իր ծրագիրը որ է Կրետէն կցել Յունաստանի։ Կրետէի քրիստոնեաները Ամերիկա կը գաղթեն և իսլամներն ալ Թուրքիա։ Հողատէրերը փշակներ չեն գտներ այլ ևս։

ՊԷՐՈՒԹԻ ՄԷՋ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ.— Պէրութի մէջ հրատարակուող արաբերէն «Էլ Անվար» թերթը կը ծանուցանէ թէ նահանգին իշխանութիւնները որոշած են հիմնել համալսարան մը որ միայն երեք ճիւղ պիտի ունենայ.— բժշկական, իրաւաբանական և առեւտրական։ Այս համալսարանին ուսուցիչները Եւրոպայէն պիտի գան։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Միացեալ	Օսմ. Ո.	97·32
Ամէնէն բարձր գին	»	97·34
Ամէնէն վար գին	»	97·29
Բուլղէլի երկաթուղի	Ֆրանք	204·25
Ամէնէն բարձր գին	»	204·50
Ամէնէն վար գին	»	204·25

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

8 Յունիս 1912

Ֆրանս. Բանք	93,70
Օսմ. Միաց.	89,90
Օսմ. Երկաթուղի	207,50
Պանս Օթօման	698,—
Պալիա Դարատայրը	387,—
Թրանսվալ	

ԱՋԿԱՅԻՆ

45 ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐԸ

ՈՉ-ԻՍԼԱՄ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐՈՒ ԲՈՂՈՔԸ

Երէկ, ցերեկէն վերջ, 26 ոչ-իսլամ երեսփոխաններ, հայ, յոյն և Պուլկար, վարչապետ Սաթ փաշայի դիմելով բողոքեցին 45 տարեկան ոչ-իսլամներու զինուորագրութեան դէմ, դիտել տալով որ ոչ-իսլամ ազգերը մինչև հիմայ զինուորական տուրք կը վճարէին և թէ զէնքի տակ պէտք է կոչուին միայն երիտասարդները։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ԴԻՄՈՒՄԸ

Ս. Պատրիարքը երէկ ընկերակցութեամբ գործակատարին այցելեց ներքին գործոց նախարար Հաճի Ատիլ պէյի և խնդրեց որ Կիլիկիոյ որբերուն յատկացուած 10,000 ոսկին անցուի պիւտճէին մէջ, քանի որ լուր ստացուած էր թէ այդ գումարը այս տարի պիտի չվճարուէր պիւտճէի անձկութեան պատճառաւ։ Հաճի Ատիլ պէյ խոստացած է Պատրիարքին այս մասին անպայման ընել անհրաժեշտ կարգադրութիւնը։ Ս. Պատրիարքը յետոյ անդրադառնալով մինչև 45 տարեկաններու զինուորագրութեան առթիւ ծագելիք անպատեհութեանց վրայ, փափաք յայտնեց որ ոչ միայն անոնց զինուորակոչութիւնը յետաձգուի այլ և, եթէ կարելի է, այդ յօդուածը ջնջուի զինուորագրութեան օրէնքին մէջէն։ Նախարարը ցաւ յայտնած է որ օրէնքի քուէարկման ատեն ինք ներկայ չէ գտնուած, այսու հանդերձ ըսած է, խօսելով իր պաշտօնակիցներուն հետ պիտի ջանայ պատշաճ կարգադրութիւն մը ընել։

28—45 ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Այսօրերս գաւառէն սկսած են լուրեր հասնիլ Պատրիարքարան թէ արդէն իսկ կը զինուորագրուին 28 45 տարեկաններ։ Արդէն մէկ երկու գաւառէ հասած լուրերուն արձագանգը եղած էինք։ Երէկ ալ Սպարթայէն Պատրիարքարան հասած հեռագրի մը համաձայն ատենն տարիքին փոքր արձանագրուած և այժմ 46 – 50 տարեկան անձեր սկսած են զինուոր տարուիլ։ Ցիլիզներուն տուները փակուած, իսկ իրենց ընտանիքը թշուառութեան մէջ ինկած են։ Դպրոցական տղաքներ 5 – 6ցնտանիքի «ժուին» ձգուելով անոնց զինուորական տարիքի մէջ գտնուող եղբայրները զինուոր առնուած են։ Պուրտուրէն ալ կը հեռագրուի թէ 1287 - 1298ի ծնածները զէնքի տակ առնուած են և այս մասին հրահանգ կը խնդրուի։

ՀՐԱՁԱՐՈՒՄ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՈՒԹԵՆԷ

Տ. Գաբրիէլ Եպիսկ. ձէվահիրճեան հրաժարած է Ազգ. Ժողովի անդամակցութենէն։

ՄԵԱՅԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՄԷԿ ՔԱՆԻ ԳԱՒԱՌՆԵՐ

Մէկ քանի գաւառներէ դիմումներ եղած էին Պատրիարքարան որպէս զի Միացեալ Ընկերութիւնը իրենց տեղին մէջ եւս վարժարաններ բանայ։ Միացեալը այս անգամ գրով մը մերժած է այդ առաջարկները մէջ բերելով իր պիւտճէի անբաւականութիւնը։ Այդ գաւառներն են Սպիր, Դասապա, Սեւերէկ և Մօսկան։

ՎԱՆԲԵՐԷՆ ԱԼ ՏՈՒՐԲ ԿՐ ԴԱՆԶՈՒԻ

Տրապիզոնի առաջն. փոխանորդը գրով մը կը տեղեկացէր Պատրիարքարանի թէ տեղին Ս. Սարգիս վանքին կալուածներէն բանի տարք կը պահանջուի։ Առաջն. փոխանորդը կը խնդրէ որ մինչև ցարդ «թափու»ներով և «հեծեթ»ներով տուրքէ զերծ մնացած կալուածները այդ վճարուին։

ՔԱՂԱՔ. ԺՈՂՈՎԸ

ԵՒ ՊԷՇԻԲԹԱՇԻ ԹԱՂ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Քաղաք. Ժողովը երկար նամակով մը հրահանգ տուած է Պէշիկթաշի Թաղ. Խորհուրդին որ կանոնաւորէ իր հաշիւները։ Հոգ տանի եկեղեցւոյ և վարժարանին մատակարարութեան և անոնց կալուածներուն և գոյքերուն մէկ ցուցակը փութով ներկայացնէ ազգ. ձեռնհաս իշխանութեան։

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿՆԵՐԸ ԵՒ ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հռոմէն հասած հեռագրի մը համաձայն «Աստղէզրդ Բրէս» կ'ըսէ թէ Կաթոլիկ Հայերու խնդիրը կը կնճռոտի։ Թէրղեան Պատրիարք Սուլթանին կողմէ պաշտօնանկ եղած ըլլալով, չի կրնար այլ ևս քաղաքական իրաւասութիւն ունենալ։ Բայց Վատիկան չընդունիր այս պաշտօնանկութիւնը, որով կ'արգիլէ նոր Պատրիարքի ընտրութիւր։ Սար հետեւանքը տն պիտի ըլլայ որ քաղաքային շատ մը գործեր չպիտի կրնան կատարուիլ։ քանի որ պէտք եղած իշխանութիւնը չկայ։ Կաթոլիկ Հայերը, յոգնած, կը յայտարարեն թէ իրենց շահերը պաշտպանելու համար վճռած են քաղաքային գործերու համար դիմել Հայոց Ազգ. Պատրիարքարանին, եթէ Վատիկան յամառի չընդունիլ ոև է կարգադրութիւն։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Երէկ գիշեր, Բերա Ֆէէրտիէ, Դարբինեանց բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ նշանախօսութիւնը Օննիկ էֆէնտի Արզումանի, ընդ Օլիորդ Ալիս Դարբինեանի։ Օննիկ էֆէնտի Արզուման ծանօթ է իբր հրապարակին լաւագոյն տպարանատերներէն մէկը։ Մեղի, զրկի մարդոցս համար, աւելի քան մը է, սրտակից և անբաժան ընկեր մը, բազմաթիւ թերթերու խմբագրատունները մինչեւ իր տպարանը, ուր միշտ այն յոյսով մտած ենք թէ մեր դժուարահաճ ճաշակը լայնօրէն գոհացում պիտի գտնէ։ Զէ եղած երբեք որ այդ յոյսը դերեւ ելլէ։ Այդ փափուկ ճաշակին և իր անսոգիւտ ուղղամտութեան կը պարտի արդէն համեմատապէս չատ կարճ չրջանի մը մէջ իր գրաւած փայլուն ու նախանձելի դիրքը Պոլսոյ տպարանատերներու կարգին։

Այս ուրախալի առթիւ կը խնդակցինք մեր բարեկամին, կատարած ըլլալուն համար մանաւանդ լաւագոյն ընտրութիւն մը յանձին Օր. Ալիս Դարբինեանի, որ օժտուած է շնորհալի յատկութիւններով, և հայ իգական սեռին պատուաբեր ներկայացուցիչներէն մէկն է։

Տէր և տիկին Կ. Պ. Ֆրէնկեան և զաւակունք, տիար Շարլոթիւն Պ. Ֆրէնկեան, տէր և տիկին Աչոտ Պ. Ֆրէնկեան և զաւակունք, տէր և տիկին Մկրտիչ Պ. Ֆրէնկեան և զաւակը ու բոլոր պարագաները իրենց շնորհակալութիւնները կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք և հաճեցան անձամբ կամ գրով իրենց ցաւակցութիւնները յայտնել հանգուցեալ ՄԱՐՈՒԻԴ էֆ. ՖՐԷՆԿԵԱՆի ժահուան առթիւ։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԾ

ԿԱՑԹ, Ս. Դ. Հ.ի ուսանողական միութեան ամսաթերթին 12րդ թիւը, ճոխ բովանդակութեամբ։ Գին 2 դրուշ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹԵՐԹԻ ԴԱԴԱՐՈՒՄ

Թրքերէն «Վաղիքէ» շաբաթաթերթը Պատերազմական Ատեանին որոշմամբ դադարման դատապարտուեցաւ։ Պատասխանատու տնօրէնին մասին ալ օրինական հետապնդում պիտի կատարուի, թերթին գրգռիչ հրատարակութեանց պատճառաւ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐԸ ԿԸ ԳՈՐԾԵՆ

Տարտանէլէն կը հեռագրուի թէ Պոլսեա Ատա ի գայմագամութենէն ծանուցուած է որ Իտալական եօթը մարտանաւեր Լէմնոսի բացերը տեսնուած են։

*** Լէմնոսի բերդերէն թնդանօթի վեց հարուած լսուած է։

*** Լարնէքէն կը հեռագրուի.— Իտալական հինգ մարտանաւ Մայիս 24ի իրիկունը ժամը 7ին Կէլիպոլուի Շիյէ կղզին առջև տեսնուած և անհետացած են։

ԻՏԱԼԻՈՅ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Իտալական «Մօմէնթօ» թերթը կը ծանուցնէ թէ Իտալիա հաշտութեան համար հետեւեալ վեց պայմանները կ'առաջարկէ։

1 Տրիպոլսոյ և Սիրէնաիքի կղզան ճանաչումը տէրութեանց կողմէ։

2. Տրիպոլսոյ և Սիրէնաիքի կղզան ճանաչումը Թուրքիոյ կողմէ։

3. Թուրք զօրքերը պէտք է պարպէն Տրիպոլիսը և զաղղական միջոցներ պէտք է ձեռք առնուին մաքսանենգութեան դէմ։

4. Իտալիա պէտք է ճանչնայ Սուլթանին խալիֆայական հեղինակութիւնը Տրիպոլսոյ վրայ։

5. Իտալիոյ կողմէ Արշիպեղագոսի մէջ գրաւուած կղզիները պէտք է կառավարուին Հռոդոս ն.տոդ ընդհանուր կառավարչի մը կողմէ հինգ մեծ տէրութեանց հակակշռին և պաշտպանութեան տակ։

6. Ոչ մէկ պատերազմական տուգանք պիտի վճարուի և գերիները փոխադարձաբար պիտի յանձնուին առանց ուրիշ պայմանի։

Իսթէրսպ էյլի տիւտիւք..

ԱՆԳԼԻԱ, ՌՈՒՍԻԱ, ԵՒ ԻՏԱԼԻՈՅ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Ռէյթերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ տակաւին լիակատար համաձայնութիւն մը չէ գոյացած Անգլիոյ և Ռուսիոյ դահլիճներուն միջև, Իտալիոյ յառաջիկայ զինուորական գործողութեան մասին։ Զրոյց կը շրջի թէ Զարը մօտ ատենէն տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Անգլիոյ թագաւորին հետ։

ՍԱՄՈՍԻ ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Սամոսի օսմ. երեսփոխան Աբօտիաքօ էֆէնտի երէկ ներքին գործոց նախարարին հարցուց թէ ինչո՞ւ պաշարման վիճակ հրատարակուած է Սամոսի մէջ։ Հաճի Ատիլ պէյ պատասխանեց թէ կառավարութիւնը կը կասկածի որ Հռոդոսի մէջ եղածին պէս լրտեսներ կը գրանուին նաև Սամոսի մէջ, և թէ ա՛դ պատճառաւ պաշարման վիճակ հրատարակուած է։ Հաճի Ատիլ պէյ այդ առթիւ հերքեց Սամոսի զինուորներուն մասին տարածուած զրոյցները։

ՊՈՒՏԱՔԷՇԴԻ ԽՌՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՖՐԱՆՑ—ԵՕՋԷՖ ԿՐ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԻ Մ. ԹԻՑԱՆ

ՊՈՒՏԱՓԷՇԴ, 8 Յունիս.— Այս առտուան Երեսփ. Ժողովի նիստը բացուած պահուն ընդդիմադիրները ցոյց տուին այն ժխորը որ վերջին օրերուն ցոյց տուած էին։ Նախագահը՝ Կոմս Թիցա դադրեցուց նիստը։ Այս միջոցին նախապէս դուրս հանուելը որոշուած 69 ընդդիմադիրները սրահէն դուրս։ Հանուեցան ոստիկանութեան միջոցաւ, ուրկէ ետք միւս ընդդիմադիրները իրենց կարգին հեռացան սրահէն։ Նիստը վերաբացուելուն Ժողովը անցաւ իր օրակարգին։

*** Ֆրանց—Եօզէֆ կայսրը հեռագրով մը շնորհաւորած և խնդակցութիւն յայտնած է Մ. Թիցային՝ մահափորձէն ազատած ըլլալուն առիւ։

ՍԱԳԸԶԻ ԲԱՑԵՐԸ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն հասած պաշտօնական տեղեկութեան մը համաձայն Սագըզի շրջակայքը զինուորներով լեցուն իտալական 5 մարտանաւեր տեսնուած են։

ԻՏԱԼԻԱ ԿՂԶԻ ՄԸ ԿՈՒՏԱՑ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ

«Թայմզ» կը գրէ թէ Իտալիա որոշած է Եգէականի մէջ իր գրաւած կղզիներէն մէկը տալ Գերմանիոյ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒԵՐ

Իտալական չորս օդանաւեր տեսնուած են Իմրոզի և Սէմէնտերէքի (Եգէական) կողմերը։

ԳԱՐԱՏԱՂԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ՎԻ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՎ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԵՎ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՈՐԱՁԵՒ ԴԵՂԱՏՈՒՆՔԻ ԵՎ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԴՈՍՏՈՐ ՎԻՆՍԵՆՏ ԴԷ ՊԱՈԼՈ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑԻՆ Ս. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ԳՐԱՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԱՑՈՒՄ ՍՈՒԼԹԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԱՏՈՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՎ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԵՎ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՈՐԱՁԵՒ ԴԵՂԱՏՈՒՆՔԻ ԵՎ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԴՈՍՏՈՐ ՎԻՆՍԵՆՏ ԴԷ ՊԱՈԼՈ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑԻՆ Ս. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ԳՐԱՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԱՑՈՒՄ ՍՈՒԼԹԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԱՏՈՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԴԱՎՍՏՈՒՄԱՅԻ ԵՎ ԴԱԺՆԱՄԱ

ՈՎՍԵՓ Ի ՎԵՆՑԱՆՑՍԷԼԵԱԿ

ԳՐՈՂ ՎԱՍԻԼԻՈՆ, ԵՎՍԵՈՒՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍԱՎԱԿ ԵՐԷՑ ԶԳԱՅԱԿԱՆԱՑԵԱԼ ԵՎ ԱՅԼԱԶԳԱՅԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

SOCIÉTÉ COMMERCIALE OTTOMANE

ԴԱՎՍՏՈՒՄԱՅԻ ԵՎԻԹԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՐՈՒՆԴԻՐ 100,000 ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՈՍԿԻ

ՕՍՄ. ՔԱՖԱՏԻ. ԷՖԷՆԴԻ ՎԱՍԻԼԻՈՆ

ՀԱՍԱՎԱԿ ԵՐԷՑ ԶԳԱՅԱԿԱՆԱՑԵԱԼ ԵՎ ԱՅԼԱԶԳԱՅԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՈՐԱՁԵՒ ԴԵՂԱՏՈՒՆՔԻ ԵՎ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԴՈՍՏՈՐ ՎԻՆՍԵՆՏ ԴԷ ՊԱՈԼՈ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑԻՆ Ս. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ԳՐԱՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԱՑՈՒՄ ՍՈՒԼԹԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԱՏՈՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԴԱՎՍՏՈՒՄԱՅԻ ԵՎԻԹԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

SOCIÉTÉ COMMERCIALE OTTOMANE

ԴԱՎՍՏՈՒՄԱՅԻ ԵՎԻԹԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՐՈՒՆԴԻՐ 100,000 ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՈՍԿԻ

ՕՍՄ. ՔԱՖԱՏԻ. ԷՖԷՆԴԻ ՎԱՍԻԼԻՈՆ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑԻՆ Ս. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ԳՐԱՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԱՑՈՒՄ ՍՈՒԼԹԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԱՏՈՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՎ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԵՎ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՈՐԱՁԵՒ ԴԵՂԱՏՈՒՆՔԻ ԵՎ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԴՈՍՏՈՐ ՎԻՆՍԵՆՏ ԴԷ ՊԱՈԼՈ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑԻՆ Ս. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ԳՐԱՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԱՑՈՒՄ ՍՈՒԼԹԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԱՏՈՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՎ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԵՎ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՈՐԱՁԵՒ ԴԵՂԱՏՈՒՆՔԻ ԵՎ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԴՈՍՏՈՐ ՎԻՆՍԵՆՏ ԴԷ ՊԱՈԼՈ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑԻՆ Ս. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ԳՐԱՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԱՑՈՒՄ ՍՈՒԼԹԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԱՏՈՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՎ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԵՎ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՈՐԱՁԵՒ ԴԵՂԱՏՈՒՆՔԻ ԵՎ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԴՈՍՏՈՐ ՎԻՆՍԵՆՏ ԴԷ ՊԱՈԼՈ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑԻՆ Ս. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ԳՐԱՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԱՑՈՒՄ ՍՈՒԼԹԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԱՏՈՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՎ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԵՎ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՈՐԱՁԵՒ ԴԵՂԱՏՈՒՆՔԻ ԵՎ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԴՈՍՏՈՐ ՎԻՆՍԵՆՏ ԴԷ ՊԱՈԼՈ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑԻՆ Ս. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ԳՐԱՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԱՑՈՒՄ ՍՈՒԼԹԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԱՏՈՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ